Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

JUNGGREEN

Af

AMTSLÆGE DR. MED. H. LAUSTEN-THOMSEN

Særtryk af „FOLKETS ALMANAK" for 1937

Udgivet af „Dansk Grænseforening for Morsø"

JUNGGREEN

AF

AMTSLÆGE DR. MED. H. LAUSTEN-THOMSEN

TØNDER

Særtryk af „FOLKETS ALMANAK" for 1937
Udgivet af „Dansk Grænseforening for Morsø"

Trykt med velvillig Tilladelse af
A/S. N. C. ROMS - FORLAG

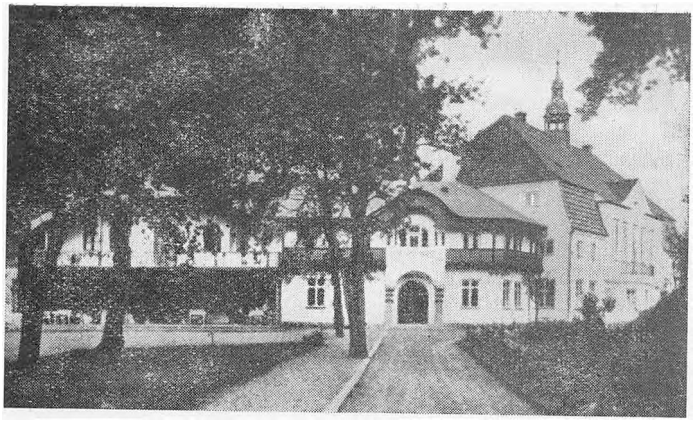

„Folkehjem" i Aabenraa.

JUNGGREEN

Af Amtslæge, Dr. med. *Lausten-Thomsen*,
Tønder.

Der er faa Begivenheder, der for halvthundrede Aar siden har virket saa stærkt paa Sindene i Sønderjylland som J. P. Junggreens alt for tidlige Død; selve hans Jordefærd paa Aabenraa Kirkegaard kan endnu staa som et uudsletteligt Minde. Det var kun fem Aar siden, Høvdingen, Folkets Tillidsmand som ingen anden, Hans A. Krüger var gaaet bort; men han havde de mange Aars store offentlige Gerning bag sig, han havde været Samlingsmærke i Sønderjylland i en Menneskealder, og han blev da ogsaa næsten 65 Aar gammel; men hans Afløser Junggreen havde først ved de senere Aars Gerning vundet sin store Anseelse og udelt Tillid i Befolkningen, og han var kun 58 Aar gammel, da han døde efter faa Dages Sygdom.

Junggreen er egentlig et svensk Navn, Farfaderen hed Ljunggreen, og det passede paa den sønderjydske Rigsdagsmand; lidt uanselig, men stærk og taalmodig stod han som Lyngriset imod Stormen og talte det Sprog, førte den Sag frem, der i mere end tusind Aar havde været Landsdelens og Folkets

Faderen var fra Aabenraa og førte eget Skib, Moderen var fra Als, og deres Søn Jens Peter var født i Aabenraa den 14. August 1827.

Næste Foraar rejste den unge Kaptajn glad ud paa en Rejse til Østersøhavnene og ved Afskeden skal han have sagt: „Jeg er det lykkeligste Menneske paa Jorden. Jeg har en smuk Kone, en sød lille Dreng i Vuggen og et nyt Skib at føre"; men han vendte ikke mere tilbage, han fik Kolera og døde i Riga. Hans Enke giftede sig tre Aar senere med den udmærkede Tobaksfabrikant Middelheus i Aabenraa, der blev den lille Dreng en god og omsorgsfuld Stedfader, og i hans Hjem voksede saa den senere Rigsdagsmand op.

Naturligvis var Aabenraa en dansk og dansktalende By, aldrig var der heller Tvivl om Middelheus's danske Sindelag; men saa underligt var der raadet i Landet, saa ondt havde Regeringen røgtet det danske Modersmaals Tarv i Sønderjylland, at Skolens Undervisning gaves paa Tysk. Jens Peter Junggreen fik ingen dansk Undervisning, men han fik udenfor Skolen en Paavirkning, der tidligt vakte ham til Forstaaelse af, at han var en dansk Dreng, og at der deri laa en virkelig Værdi. Baade i Hjemmet mærkede han det, og han gjorde desuden Bekendtskab med Byens mærkeligste Mand, Urmager Fischer.

Denne fattige og uanselige Mand, for hvem der nu staar en Bautasten i Folkehjems Have i Aabenraa, og hvis Navn staar paa Skamlingsbankens Støtte, var ramt af Børnelammelse og lærte aldrig at gaa; men den forkrøblede, forsultede og forjagede Urmager, der kun kunde færdes paa Aabenraas Gader i en Trækkærre med Hundeforspand, der hjemme kun kunde komme over Gulvet ved at vrikke sig frem siddende paa en Skammel, øvede en national Stordaad. Det er ikke den ydre Pragt, det kommer an paa. „For os ser det ud som et Eventyr", er der skrevet om ham, „at denne stavnsbundne Krøbling, der aldrig havde været uden for sin Fødeby og kun kendte Verden af Bøger, der næppe nok ejede Salt til et Æg og ikke kunde skrive en fejlfri dansk Linje, skulde være i Stand til at grundlægge et Blad og holde det i Live." Men Fischer kunde mere end det, han kunde i sit lille Hjem i Skibbrogade samle en Flok ligesindede

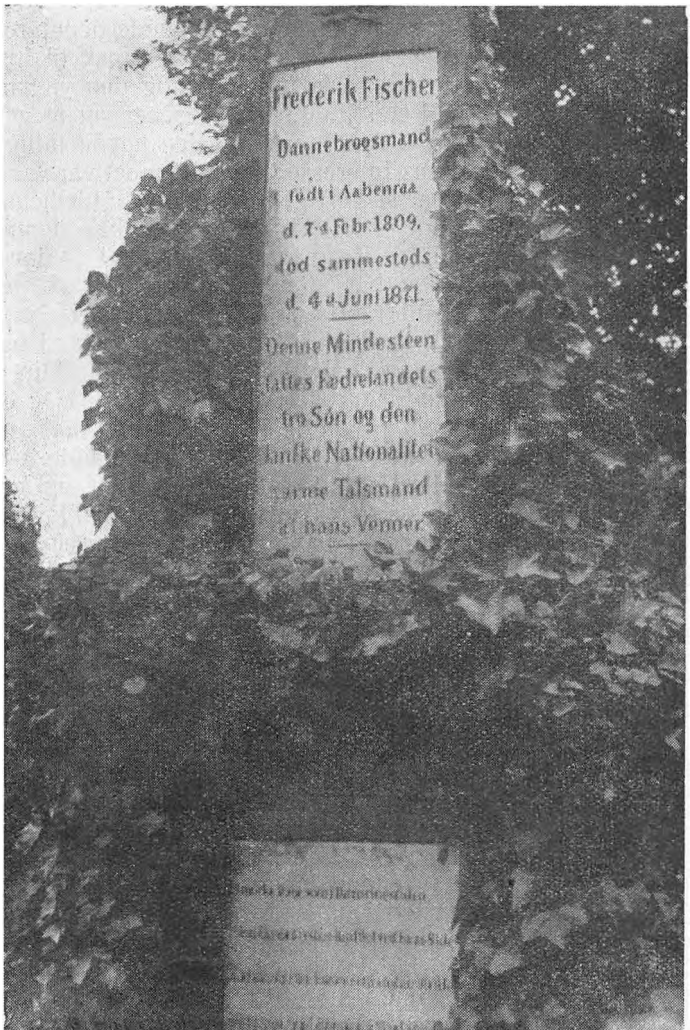

Frederik Fischers Grav i Aabenraa.

Mænd, han kunde tænde en Lue i Menneskesind, og dens varme Lys spores endnu i Dag. Iblandt de Mænd, der mødtes hos Fischer, var Raadmand og Stænderdeputeret Martin Bahnsen en Mand „tro som Guld, dansk til Liv og Sjæl og varm for Sandhed og Ret", og den yngste af dem alle var Jens Peter Junggreen. Fischer var meget optaget af og kyndig i Astronomi, og den havde tidligt fanget ogsaa Drengens Interesse; men Hjemmet var vaagent dansk, og det har sikkert glædet Agent Middelheus, at hans Stedsøn fandt om til Urmageren og bad denne om Lov til at sidde i „en Krog for at høre, hvad de danske Mænd talte". Det blev dog snart ikke blot til, at han hørte; han blev fuldt optaget i Kredsen, og Fischers Venner saa inden længe baade hans klare Forstand og hans Varme for den Sag, der samlede dem. „Han bliver nok min Afløser", sagde Frederik Fischer.

Naturligvis vilde Jens Peter til Søs, det vilde Aaabenraas raske Drenge i den Tid, ud i fremmede Lande, ud med Aabenraas Skibe for at opleve Eventyret og en Gang komme til at staa paa eget Dæk. Hans Fader havde været Sømand, og i hans Spor vilde han følge, selv om Stedfaderen hellere vilde holde ham til Bogen; men han havde sin Gang paa Tobaksfabriken, og en Morgenstund meddelte han til sine Forældres Glæde, at han dog nu aller helst vilde være Tobaksspinder, og det blev han. Han arbejdede i Middelheus's Fabrik, indtil Krigen i 1848 tvang ham bort fra Hjemmet, fordi han ikke vilde lade sig udskrive til slesvig-holstensk Soldat. Da søgte han sammen med Fischer, Bahnsen, Lægen Dr. Grauer og andre fremtrædende danske Mænd over til Barsø, der laa under de danske Kanoners Værn, og hvor Fjenden ikke kunde følge.

Paa Barsø var han endnu hjemme, her byggedes de Skibe, der fik Hjemsted i og sejlede ud fra Aabenraa, her færdedes han blandt Venner; men herfra gik han videre ud, arbejdede i sit Fag i Assens og i København og var saa atter hjemme fra 1849 til 1853, kun afbrudt af kort Soldatertjeneste i 1849 — Junggreen var med i Danmarks Vagthold paa Danevirke —, og saa gik Rejsen for Alvor ud i den vide Verden, først til Australien.

Det var Guldgraveriet, der kaldte ad ham som ad saa

mange unge danske Mænd. I 1848 opdagede man Guldlejer i Kalifornien, i 1851 i Australien, og mange af Junggreens jævnaldrende rejste ud; nogle blev derude, andre vendte skuffede hjem, faa kun havde Lykken med sig; men for 40 Aar siden var Sønderjylland endnu fuldt af Beretninger om Australienfarernes mærkværdige og tit utrolige Oplevelser.

I Foraaret 1853 sejlede Junggreen sammen med 2 gode Kammerater hjemmefra og 500 andre Passagerer, hvoraf 90 Danske, fra Hamborg. De tre holdt sammen, fandt ogsaa Guld, men ikke saa meget, at det kunde give Rigdom, saa Junggreen foretrak at sejle til Kalifornien og grave Guld der; men heller ikke dette gav ham stort Udbytte, saa han greb den fornuftige Udvej at arbejde i sit Fag. Han rejste først mod Syd til Panamatangen, derfra til Virginia, arbejdede paa Tobaksfabriker i Tobakens Hjemland og kom tilbage til Aabenraa i 1856, rigere paa Kundskaber og Erfaring, men næppe paa Penge.

Hjemme købte han med Stedfaderens Hjælp en Gaard paa Nørretorv i Aabenraa, indrettede sig her sit eget Tobaksspinderi og giftede sig endnu samme Aar med Katrine Otte, en Plejedater af Præsten Jakob Holdt. Junggreen fik et godt Hjem, en Søn og en Flok Døtre overlevede ham; men Sorgen gæstede tit hans Hjem, han var gift hele 4 Gange.

Hans Forretning hvilede paa et solidt Grundlag, men blev aldrig meget betydelig; han passede den omhyggeligt, men den var aldrig ene om at eje hans Hu. Han arbejdede altid med at øge sine Kundskaber, og derved hjalp hans udmærkede Hukommelse ham. Han fulgte fra sin tidlige Ungdom med i astronomisk Litteratur og fik efterhaanden en omfattende historisk Viden. Det kendtes altid paa ham, at Junggreen var Fischers Elev. Han talte flydende Engelsk og Tysk, og han var vel hjemme ikke blot i Danmarks, men i Europas Fortid, en intelligent og kundskabsrig Mand, en anset Borger i sin Fødeby.

Det var Tiden imellem Krigene; der var mildere Kaar for Sønderjyllands Danskhed end nogen Sinde før og ingen Grund til Kamp. Junggreen færdedes igen i Fischers Kreds, vel anset hjemme men næppe kendt

udenfor sin egen By og dens nærmeste Omegn. Saa kom Krigen, Sønderjylland kom under fremmed Herredømme. § 5 i Pragfreden gav Haabet om, at denne Tilstand kun skulde vare kort, baade Grundlag og Næring. Naar Nordslesvigerne selv maatte bestemme, til hvad Land de vilde høre, kunde der jo ikke være Tvivl om Udfaldet. Valget til den tyske Forbundsdag i 1867 viste dansk Flertal i Angels Nordkyst og Syd om Flensborg. Det maatte vel være Landets, som det var Folkets vordende og virkelige Grænse. Det var dog langt fra Prøjsernes Mening. Allerede i 1868 kom der i tyske Blade den Paastand, at Prøjsen aldrig vilde lade § 5 opfylde: Afstemningen skulde blive paa Papiret.

Det kaldte for første Gang Junggreen frem i Offentligheden, idet han tog til Genmæle i Bladet „Dannevirke" for 19. Juni 1868. Han hævdede med Styrke, at Nordslesvigs Danskhed ikke vilde høre op at være til, selv om det lykkedes at bibringe vort Folk den Mening, at Prøjsen ikke vilde opfylde den Forpligtelse, det har taget sig og sluttede med, „at vi ingensinde ville slippe Haabet eller opgive Kampen for vor Nationalitet, og for det, vi anse for vor Ret."

Denne Junggreens første Avis-Artikel blev fulgt af en lang Række opmuntrende, vejledende og samtidigt tegnende det smukkeste Billede af Forfatterens stærke nationale Tro og rene og varme Sindelag. I høj Grad fremhævede han altid Retsstandpunktet, at „det, vi stride for, er ret" .... „der vil tidlig eller sent komme en Dag, da Retten sker Fyldest" .... „Aldrig nogensinde har et Folk stridt for en retfærdigere Sag end den, vi kæmpe for". .... „Det er Naturens Røst, der byder os at kæmpe. Sandhed og Ret er vort Banner". Det er en Hovedtone i alt, hvad Junggreen har skrevet og talt, Grundlaget for hans øvrige Betragtninger, og deraf lader han saa vokse Haab og Trøst i onde Tider: „Lader os holde os strengt indenfor de af Loven foreskrevne Grændser, men lad os tillige ved enhver Lejlighed vise Regjeringen, at vort første Ønske er atter at vorde forenede med vort gamle Fædreland, og vore Modstandere, at Drivfjedren til vore Handlinger ikke er Had og Hævntørst, men Kjærlighed til det sande og gode. Da skal det med Guds Hjælp nok endnu en Gang dages for os."

Naar man nu læser de Artikler, Junggreen skrev igennem en lang Aarrække, kan man ikke undgaa at lægge Mærke til, at dette i høj Grad gælder ham selv. Han skriver ikke drevet af Had og Hævntørst, men fyldt af Kærlighed til vort eget. Og endda blev han straffet for Majestætsfornærmelse. Han havde mindet om, at Prag-fredens § 5 var indrømmet af den tyske Kejser i den treenige Guds Navn, men stadig ikke var opfyldt. Det kostede Junggreen og „Dannevirke"s ansvarlige Redaktør J. H. R. Hiort-Lorenzen hver 6 Maaneders Fængsel. Den ansete aabenraaske Forretningsmand afsonede denne Straf i Kastellet i Magdeburg fra 1. April til 1. Oktober 1876.

Som politisk Fange havde Junggreen Ret til Selvbeskæftigelse i Straffetiden, og han brugte da sin Tid til historisk Læsning. Blandt andet læste han en Del om Tysklands nyere Historie, og den Viden, han her samlede sig, blev ham siden til megen Støtte. Han genoptog, saa snart han var kommet hjem, sin Medarbejdervirksomhed ved „Dannevirke" og blev aldrig træt af at nævne det store Genforeningshaab.

Det blev en lang og meget vægtig Række Artikler, der efterhaanden kom fra Junggreens Haand: „Hvad vi vil have at gøre i Ventetiden, det ved vi. Gensidig trøste, styrke og opmuntre hverandre, værne om vort Sprog med alle til vor Raadighed staaende Midler og paa enhver lovlig Maade vise, at vi holder fast ved vort Haab." Dette Trøste- og Støttearbejde udførte Junggreen ogsaa paa anden Maade. Han var fra først af ikke veltalende; men de mange Foredrag af oplysende og national Art, han i Aarenes Løb holdt, var stærkt prægede af den alvorlige og veltænkende Mand, der stod bag dem. Det var Personligheden, der gav dem Værdien, lige saa fuldt som Emne og Indhold. Det førte ham stadig stærkere frem i første Række i dansk Arbejde i Sønderjylland. Det var vist Gustav Johannsen, der først fremsatte Tanken om Sprogforeningens Oprettelse, men ved dens Stiftelse 2. August 1881 blev Junggreen dens første Formand. Kollaborator Monrad fra Flensborg var vel nok dens stærkeste Arbejdskraft i de første Aar. „Det var ham," sagde Junggreen, „der trak Læsset;" men der er ikke Grund til at undersøge, hvis Andel i

Gerningen der var den største. I Fællesskab ledede disse to gode danske Mænd Foreningen til Modersmaalets Bevarelse i Nordslesvig, og intet andet har vel som denne styrket og støttet Danskheden i det omstridte Land. Sprogforeningen virker i Dag i Junggreens Aand som fra dens første Dage: ved at udbrede dansk Læsning, ved at hjælpe sønderjydsk Ungdom til at vokse sig stadigt nærmere sammen med og ind i dansk Aandsliv.

Pragfredens § 5 om Afstemningen om, hvilket Land Nordslesvig endeligt skulde tilhøre, havde baade givet Haabet om atter at komme ind under Danmarks Krone Kraft og skabt et lovligt Grundlag for dets Hævdelse. Det havde ført til Krügers stadige Protester i den tyske Rigsdag og til, at Sønderjyder i stort Tal nægtede at aflægge Ed til de prøjsiske Myndigheder. Det gav Grundlaget for, at unge Sønderjyder drog over Kongeaa og Lillebælt for at aftjene Værnepligt i den danske Hær, og medførte en stærk Udvandring. Derfor vægrede Embedsmænd sig ved at aflægge Embedsed, hellere forlod de Landet. Derfor vilde de fra Nordslesvig valgte Landdagsmænd ikke sværge paa den prøjsiske Forfatning og kom ikke til at tage Plads i Prøjsens Landdag. Saa annulleredes Valget, og ved Nyvalg genvalgtes Krüger fra Bevtoft og Hørlück fra Rurup, og man begyndte forfra. Det var let nok at se, hvad Skade der i det lange Løb vilde opstaa heraf for den danske Befolkning i Sønderjylland, og det var rimeligt, at der i nogle Kredse opstod Tilbøjelighed til at forlade den gamle Politik, aflægge Eden, hvor den krævedes, og derved opnaa Forbedringer og Fremskridt i de stedlige Forhold. Til dem, der tænkte saaledes, til „Edsaflæggernes" Standpunkt, hvis stærkeste Talsmand var Hans Lassen fra Lysabild, sluttede ogsaa Junggreen sig en Tid, men svingede tilbage til Krügers Standpunkt, blev atter „Edsnægter". Det var, selv om Standpunkterne ikke var absolut stadfæstede, især i Vestslesvig, at Edsnægterne hørte hjemme, at man hævdede, at ingen Ed burde aflægges frivilligt, at man vel kunde opnaa øjeblikkelige Fordele, men at man vilde svække Haabet om Genforeningen ved denne Politik, at den i Længden vilde blive ødelæggende for Tanken om Genforeningen.

J. P. Junggreen.
Billedet taget i Berlin
i Rigsdagsperioden

Det var Traktaten af 1878 imellem Prøjsen og Østrig, der kaldte Tanken om Edsaflæggelsen stærkt frem. Østrig gav Afkald paa Kravet om Afstemning, Prøjsen betragtede sig som blivende Herre over Landet. Er der da nogen Mening i vedblivende at stampe mod Brodden? Skal Protesten opgives, og bør den nationale Kamp føres ad nye Veje, med andre Midler og paa andre Grundlag?

Saaledes stilledes sidst i 1870-Aarene de Spørgsmaal, der lige til Verdenskrigen atter og atter dukkede op imellem danske Sønderjyder og mange Gange delte dem i to skarpt adskilte Lejre. Navnene skiftede: Edsnægtere blev til Protestmænd, Edsaflæggerne blev tit kaldt Realpolitikerne; der var undertiden andre Sider af Spørgsmaalet, der var lettere synlige, det kunde ogsaa ske, at personlige Spørgsmaal talte med i det lille Samfund; men hvor stor Enigheden var i det praktiske Arbejde, hvor levende Genforeningshaabet end var i begge Lejre, altid skilte Spørgsmaalet om Værdien af, at det blev fremhævet. „I Tide og Utide" hed det fra den ene Side. „Saa tit, at Haabet altid ses levende", sagde man fra den anden.

Brændende blev Spørgsmaalet i 1881 ved Hans Andersen Krügers svære Sygdom og Død, Skulde Protestadet bæres til Graven med ham?

Der var adskillig Uklarhed over de Valg, der afholdtes. Til Landdagen valgtes i 1882 den gamle Edsnægter Hørlück fra Rurup, der fastholdt sit Standpunkt, og Hans Lassen fra Lysabild, og denne aflagde Eden og

indtog sin Plads i det prøjsiske Ting. Ved Valget til den tyske Rigsdag kom Lassen som Edsaflægger og Junggreen som Edsnægter til at staa over for hinanden som Kandidater, og her gik Lassen af med Sejren. Ved næste Valg i 1884 fik imidlertid Junggreen de fleste Stemmer og blev de danske Sønderjyders Talsmand i den tyske Rigsdag. Imellem de Betænkeligheder, man i 1881 havde haft ved hans Opstilling, var Frygten for, at han ikke var tilstrækkelig stærk som Personlighed. I Spørgsmaalet om Edsaflæggelsen havde han jo skiftet Mening. Man syntes mange Steder, at han var for veg og ikke fyldte nok.

Men hans kun toaarige Rigsdagsvirksomhed gjorde alle Bekymringer til Skamme. En dansk Rigsdagsmand havde en ejendommelig Stilling i Berlin, udelukket fra Arbejde i Udvalg — det opnaaede først H. P. Hanssen at komme med i —, uden faktisk Indflydelse paa og tit uden direkte Interesse i Lovforslagenes Behandling. Hans Arbejde var dog ikke derfor uden Betydning. Krüger havde stillet Forslag om Foranstaltninger til Udførelse af den store Afstemning eller om, at Love for det tyske Rige ikke skulde faa Gyldighed „for de Landstrækninger, der endnu ikke hører til det tyske Rige". Junggreen talte ni Gange i den tyske Rigsdag, og hans Hovedemne er Modersmaalets Ret i Sønderjylland; men i sin første ganske lille Tale den 28. November 1884 opfordrer han dog Regeringen, til endnu at udføre den i Pragfreden bestemte frie Afstemning i Nordslesvig," og jeg er af den bestemte Overbevisning, at ved denne Retfærdighedshandling vilde Tysklands Magt og Anseelse stige i den Grad, at en Forøgelse af Hæren vilde være overflødig."

Man kan næsten ikke lade være med at trække Linjen til H. P. Hanssens Afskedsord til den tyske Rigsdag, Opfordringen til nu at opfylde § 5; thi Retfærdighed ophøjer et Folk! I 1885 taler Junggreen igen to Gange om Afstemningskravet; men det er kun den ene Side af hans Virksomhed: at løfte Genforeningshaabet frem. Den anden: at søge bedre Kaar søger han at opfylde ved at stille Forslag om større Ret for det danske Sprog i Sønderjyllands offentlige Forhold.

Danske Rigsdagsmænds Gerning i Berlin gav næppe

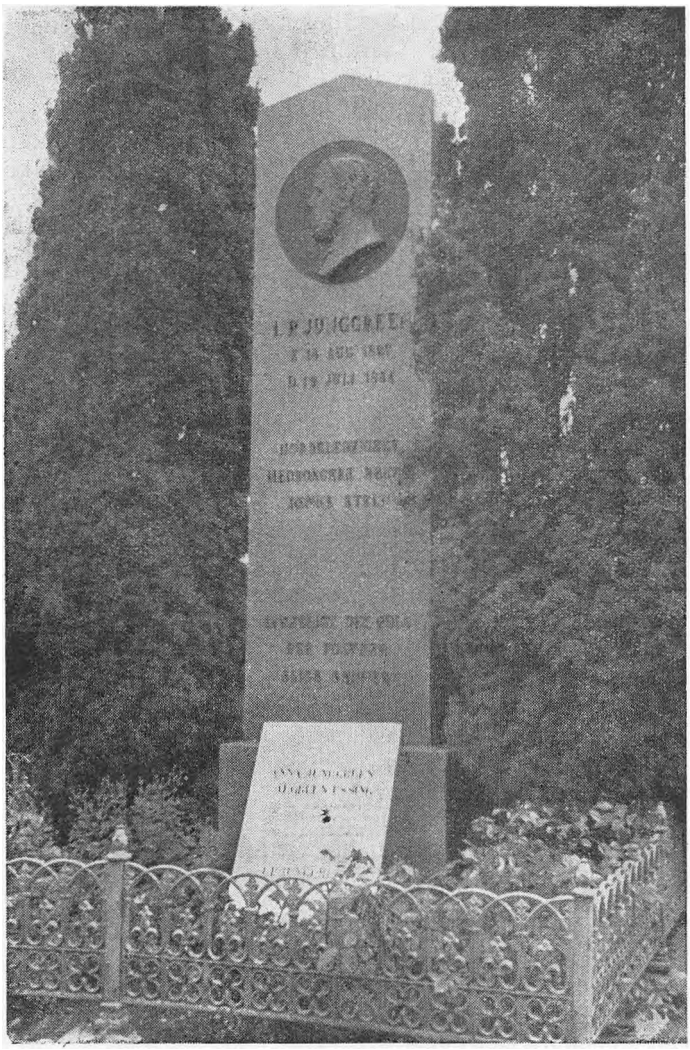

J. P. Junggreens Grav i Aabenraa.

nogen Sinde noget praktisk, synligt Resultat udadtil. Man overvurderede i Sønderjylland i vide Kredse Betydningen i Berlin af de Taler, der blev holdt; men hjemme havde de Virkning og Værdi. Junggreen naaede i al sin jævne og tilforladelige Færd i disse Aar at blive en samlende Skikkelse, at blive Landsdelens Fanebærer som Krüger før ham og Gustav Johannsen efter ham. Han blev Støtte og Trøst; men hans Helbred slog ikke til. Han maatte i 1886 meddele sine Vælgere, at han ikke længere kunde være deres Rigsdagsmand. I de sønderjydske Dagblade for 18. Juli 1886 staar der to Kundgørelser om Møder den 22. og 25. Juli i Rejsby og Nybøl; „ved hvilke jeg vil gøre Regnskab for min Virksomhed i den nu sluttede Rigsdagssamling"; de staar endnu i „Flensborg Avis" den 19. Juli, men den 20. staar der i Stedet derfor i en sort Ramme, at „J. P. Junggreen i Nat er afgaaet ved Døden. Han var et ædelt Menneske, en glødende Fædrelandsven, en from Kristen". Og næste Dag slutter Bladet sin Forside-artikel:

„Paa Junggreen passer Kristi Ord om Natanael: Sandelig, denne er en Israelit, i hvem der ikke er Svig. Hans Væsen var Hæderlighed, Trofasthed, Ærlighed.

Denne jævne Mand, der dog paa saa mange Omraader havde skaffet sig fyldige Kundskaber og en grundig Dannelse, var en storslaaet Karakter, der glemte sine private og personlige Interesser, naar det gjaldt Sagen. Det var hartad vidunderligt, som han kunde se bort fra sin egen Person og udelukkende fæste Blikket paa den nationale Opgave.

Hvis man først kan prise en Mand lykkelig, naar han er gaaet heden, saa er der her Grund til at sige, at den afdøde har været en lykkelig Mand, thi han kæmpede til det sidste for Sandhed og Ret. Han har ofret sit Hjerteblod for en god Sag. Af en saadan Sæd kan der ventes en velsignelsesrig Høst.

Lykkeligt det Folk, der fostrer saadanne Sønner."

Der lød dog endnu et Ord fra Junggreen efter hans Død. Den Redegørelse, han vilde have givet sine Vælgere paa de averterede Møder, laa færdigtskrevet; den offentliggjordes 20. August 1886, og med sælsom Bevægelse modtog man hans Ord:

„Den Virksomhed, en dansk Repræsentant kan udfolde i den tyske Rigsdag, gaar ganske naturlig i to Retninger:

1) at vidne om, at vi ere en fremmed Folkestamme, der uden anden Ret end den stærkeres er bleven løsrevet fra sit eget Folk, at klage over den Uret, der er og bliver øvet, og ved positive Forslag at afhjælpe nogle af de Onder, hvorunder Folket lider.
2) efter bedste Overbevisning at afgive sin Stemme i de Spørgsmaal, der vedrører Folkets materielle Vilkaar."

Junggreens Virksomhed i Berlin havde først og fremmest været at aflægge Folkets gode, danske Vidnesbyrd. Han kunde derfor med Føje tegne et Program for den kommende Slægts Arbejde i Sønderjylland.

„Vi maa ikke gaa ud af Landet. Tværtimod. Drengene maa blive her. Det var § 5, der gav Anledning til Udvandringen, da vi tidligere vare berettigede til at tro, at Paragraffen vilde blive opfyldt i den nærmeste Fremtid, hvad vi nu ikke kunne stole paa. Alligevel ville vi forsvare vor Folkeejendommelighed og vor fædrene Jord til det yderste. Vi maa altid vise stærk Deltagelse i Valgene, vi maa sørge for at bevare Ejendommene i danske Hænder, og vi maa gøre alt for at udvikle vor egen Dygtighed. . . . .

Vi ville holde ubrødelig fast ved det, vi have erkendt for det rette og gode, og ved hele det Præg, vi have taget i Arv fra Fædrene, og derfor ogsaa ved det Haab, som ingen skal rive ud af vore Hjerter."

Halvthundrede Aar er gaaet; paa Støtten, der sattes paa Junggreens Grav, staar Jessens Ord ved hans Død: „Lykkeligt det Folk, der fostrer saadanne Sønner"; men hans Tanker er endnu vore. Naar vi har naaet det Maal, han haabede paa, har han været en af dem, der stærkest har arbejdet med paa at vedligeholde det Grundlag, hvorpaa Haabets Opfyldelse kunde byges. Han har opmuntret, styrket, trøstet i trange Tider, og i Dag ses det, at hans Værk havde Værd, hans Tanker Gyldighed, og hans Navn bør holdes i Ære som Vækkerens, Trøstens Bærer, Haabets Talsmand.

Lykkeligt det Folk, der fostrer saadanne Sønner!

Til Læserne!

I. P. JUNGGREEN var en af de ædleste Skikkelser blandt de sønderjyske Førere, og det er i Mindet om hans lødige Indsats og ridderlige, frygtløse Kamp for alt dansk at „Dansk Grænseforening for Morsø" udsender dette lille Skrift til sine Medlemmer nu mere end et halvt Aarhundrede efter hans Død.

Meget er sket siden da,— ogsaa meget godt og stort; en Del af det Land, Junggreen kæmpede for at bevare og holde paa danske Hænder, er atter forenet med Moderlandet; men endnu staar Kampen om Folkegrænsen, som den har staaet i tusinde Aar. Vor Tid maa lære af henfarne Slægter og deres Førere. Vi maa alle være med i Kampen for Fædrenes Jord, for vor Nation og for vor Kulturs Ret. Ingen maa glemme vor nationale Kamp men huske, at den ikke er endt og aldrig kan endes; hvor to Kulturer mødes, vil Strømningerne altid veksle.

Derfor opfordres alle, der læser dette fortræffelige lille Skrift til at melde sig ind i Grænseforeningen, vor største nationale Forening, som tæller 177 Enkeltforeninger og ca. 60,000 Medlemmer; heraf er Foreningen paa Mors et Led. Grænseforeningen har siden Genforeningen udrettet meget stort og betydningsfuldt blandt de Landsmænd, der bor nord for Grænsen, og det danske Mindretal, som maatte blive syd for den. Dette Arbejde vil vedblivende kræve Støtte og Offervilje, og derfor bør alle være med.

Lad nu Venner og Naboer læse denne lille Levnedstegning og tal med dem om vort nationale Spørgsmaal, bed dem om at være med i Arbejdet og husk dem paa det gamle Ord: „Mange Bække smaa gør en stor Aa.

Foreningens Styrelsesmedlemmer og Tillidsmænd tager gerne mod Indmeldelser og giver Oplysninger.

„Dansk Grænseforening for Morsø" bringer Herr Amtslæge, Dr. med. Lausten-Thomsen, Tønder, og A/S „N. C. Roms Forlag", København, en hjertelig Tak, fordi begge Parter saa velvilligt har givet Tilladelse til at benytte den udmærkede Skildring.

DANSK GRÆNSEFORENING FOR MORSØ

Marts 1937

MARIUS DAHLSGAARD
Fmd.